

Filozofski fakultet u Splitu

Franjevačka provincija Presvetog Otkupitelja - Split

POZIVAJU VAS NA SUDJELOVANJE NA INTERDISCIPLINARNOM  
ZNANSTVENOM SKUPU

**Fra Julijan Ramljak i franjevci na drniškom području**

Drniš, 16. listopada 2026.

Visovac, 17. listopada 2026

Siverić, 18. listopada 2026.

Pišući o povijesnim zbivanjima u Dalmaciji, Hrvatskoj i Bosni Gašpar Vinjalić je u 18. stoljeću zabilježio predaju o dolasku franjevac na područje Visovca: „[...] ostali redovnici s narodom sakriše se po šumama, jedni u jednom, drugi u drugom dijelu pokrajine. Neki stignu na rijeku Tizio, danas Krka. Vidjevši napušteni samostan otaca augustinaca, koji bijaše na otočiću zvanom Bijela stijena s crkvom posvećenom sv. Pavlu apostolu uđoše u taj samostan, vjerujući da su tu sigurni.“ Dolaskom franjevac na Bijelu stijenu, započinje i povijest njihovog pastoralnog djelovanja na širem području rijeke Krke. Zaštićeni fermanom Mehmeda II. Osvajača, visovački franjevci imali su pravnu zaštitu djelovanja na području pod Portom. Osmanskim osvajanjem Drniša 1522. godine, franjevci su preuzeli pastorizirati područje tadašnje župe Petrovo polje. Izmjenom političke vlasti na prostoru unutrašnjosti Dalmacije, koncem 17. stoljeća, započinje razdoblje intenzivnije duhovne i graditeljske aktivnosti. U tom se kontekstu podižu novi sakralni objekti, dolazi do jasnije župne organizacije i intenziviranja njihovog kulturno-obrazovnog djelovanja na dalmatinskom području. Tijekom 18. i 19. stoljeća učvršćena je franjevačka pastoralna, ali i kulturna djelatnost i društvena skrb za mahom siromašno stanovništvo na rubu

egzistencije. Naredno 20. stoljeće donijelo je dva svjetska rata koja su dovela lokalno stanovništvo do ruba egzistencije- Započelo je s krvavim Prvim, a nastavljeno pogubelnim Drugim svjetskim ratom koji se posebno tragično odrazio na franjevce.

Tijekom Drugog svjetskog rata područje Drniša, Promine, Kadine Glavice, Kljaka i Miljevaca formalno su pripale Nezavisnoj Državi Hrvatskoj, ali su Rimskim ugovorima potpali pod područje tzv. Prve zone talijanske vlasti. Našavši se na vjetrometini povijesnih zbivanja, franjevci na drniškom području našli su se na udaru fašističkog režima koji je u studenom 1944. godine zamijenjen komunističkim. I u vihoru ratnih događanja franjevci su nastavili aktivno djelovati na okupiranom području kao duhovni i kulturni nositelji naroda. Zbog svoje neovisne pozicije i snažne povezanosti s lokalnim stanovništvom franjevci su se tijekom Drugog svjetskog rata, kao i u kasnijim poslijeratnim godinama, našli na izravnom udaru političkih vlasti. U ratnom i poslijeratnom razdoblju, od 1942. do 1948. godine brojni franjevci na drniškom području su ubijeni (fra Paško Bačić, fra Petar Berković, fra Žarko Carev, fra Jozo Jerković, fra Ivan Romac, fra Pavao Silov). Od drugih oblika stradanja i mučenja preminuli su fra Petar Bačić i fra Krsto Bazo dok je fra Mirko Validžić preživio teško kamenovanje. Uz ubijene i stradale franjevce, nekolicina ih je osuđena na dugotrajne zatvorske kazne u montiranim sudskim procesima (fra Julijan Ramljak, fra Petar Grabić, fra Ivan Abrus).

Uz poseban naglasak na ratna i poslijeratna stradanja franjevac, skup pokriva širok raspon tema iz područja različitih znanosti - povijesti, povijesti umjetnosti, prava, sociologije, književnosti, teologije i drugih struka. Sudjelovanjem izlagača iz različitih znanosti smatramo da je ovaj skup idealna prilika da se sveobuhvatno i detaljno znanstveno obradi tema franjevačkog djelovanja na području nekadašnje drniške općine (područje današnjih općina Drniš, Ružić, Unešić i Promina).

Tematske cjeline znanstvenog skupa Fra Julijan Ramljak i franjevci na drniškom području su sljedeće:

1. Kulturna, duhovna i identitetska uloga franjevac na drniškom području
2. Drniški kraj tijekom Drugog svjetskog rata
3. Žrtve komunističkog terora: tragovi vjerskog progona tijekom i nakon Drugog svjetskog rata (središnja tema)
4. Kultura sjećanja, identitet i komemoracija u spomeničkoj baštini

## 5. Duhovno-teološka dimenzija mučeništva

Sažetke s naslovom, kratkim opisom teme (do 1000 znakova), podatcima o izlagaču (ustanova, kontakt e-mail adresa i životopis do 400 znakova) potrebno je poslati do 1. travnja 2026. godine na adresu: [drniski.franjevci@gmail.com](mailto:drniski.franjevci@gmail.com) ili na adresu člana Organizacijskog odbora Frane Prpe ([fprpa@ffst.hr](mailto:fprpa@ffst.hr)). Izlagači će biti obaviješteni do 15. travnja 2026. godine o prihvaćanju teme. Planirano je i objavljivanje odabranih priloga sa skupa u zborniku tijekom 2027. godine. Kotizacija za sudjelovanje na skupu je 10 eura, a podaci za uplatu bit će dostavljeni naknadno. Organizator osigurava ručak za sve sudionike skupa, kao i smještaj za sudionike koji dolaze iz udaljenijih krajeva.

### **Znanstveni i organizacijski odbor:**

red. prof. dr. sc. Marko Trogrlić

izv. prof. dr. sc. Ana Torlak

dr. sc. Siniša Balajić

dr. sc. Marko Mrše

Ivan Maletić

Frane Prpa, asistent